

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного
господарства та природокористування
Кафедра здоров'я людини і фізичної реабілітації

08-02-29

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни

«Професійне спілкування в галузі»

для здобувачів вищої освіти другого (*магістерського*) рівня
за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

денної форми навчання

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Рекомендовано
науково-методичною комісією
зі спеціальності
227 «Фізична терапія, ерготерапія»
Протокол № 9
від 25 січня 2019 р.

Рівне – 2019

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до практичних робіт із навчальної дисципліни «Професійне спілкування в галузі» для здобувачів вищої освіти магістерського рівня за спеціальністю: 227 «Фізична терапія, ерготерапія» денної форми навчання / Л. Л. Примачок. – Рівне: НУВГП, 2019. – 22 с.

Укладач: Примачок Л. Л., доцент кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації.

Відповідальний за випуск: Н. Є. Нестерчук, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Примачок Л.Л., 2019

© Національний університет водного господарства та природокористування, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	6
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
Практичне заняття № 1. Спілкування як комунікація. Види спілкування.....	7
Практичне заняття № 2. Взаємодія та взаєморозуміння як етико-деонтологічні чинники процесу спілкування.....	8
Практичне заняття № 3. Поняття про професійне спілкування.....	9
Практичне заняття № 4. Культура та мистецтво професійної взаємодії.....	10
Практичне заняття № 5. Мова. Мовлення.....	11
Практичне заняття № 6. Конфлікт, його функції, причини та види.....	12
Практичне заняття № 7. Технології попередження та подолання конфліктів.....	13
Практичне заняття № 8. Особливості спілкування реабілітолога з різними пацієнтами.....	14
Практичне заняття № 9. Особливості спілкування реабілітолога з родичами пацієнтів.....	15
Практичне заняття № 10. Спілкування та мікроклімат у медичному колективі. Поняття субординація.....	16
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ.....	17
ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ.....	18
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20

ВСТУП

Думка і мова завжди поруч як засоби самовираження особистості, як безпосередній процес пізнання світу, його освоєння людиною. Мова належить до найважливіших ознак (і сутностей) людини, є засобом і матеріалом формування і становлення особистості людини, її інтелекту, волі почуттів та формою буття. І, найголовніше, є засобом спілкування між людьми, передавання власного досвіду і вирішення будь-яких проблем, які виникають у людському суспільстві.

Мова є однією з характерних ознак сучасної нації. Вона – є акумулятор усіх змін у житті суспільства, знаряддя розвитку мислення і процесі пізнання об'єктивного світу, отже – засіб творення духовної культури.

Навчальна дисципліна «Професійне спілкування в галузі» ставить перед собою мету навчити студентів володіти професійною медичною термінологією, грамотно і правильно укласти ділові папери в медичній галузі, вміти вести професійну ділову розмову, а також формувати систему знань про природу конфліктів, вироблення вмінь прогнозувати і контролювати конфліктні ситуації, а також вміння попередити їх виникнення, і в випадку – позитивно подолати конфлікти.

За методикою організації методичні рекомендації спрямовані на контроль засвоєння теоретичного матеріалу й формування практичних умінь та навичок, а також умінь аналізувати й застосовувати набуті знання для вирішення практичних завдань із питань професійного спілкування в медичній галузі. Методичні рекомендації допоможуть студентам в підготовці до практичних занять, у самостійній роботі з літературою та до заліку.

Поданий зміст методичних вказівок до практичних занять допоможе студентам усвідомити основні проблеми професійного спілкування, що стосуються проведення клінічних бесід з пацієнтами, спілкування з родичами пацієнтів. А також допоможе вчасно попередити і конструктивно подолати конфлікти будь-яких видів.

Анотація

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Професійне спілкування в галузі» є основи сучасного професійного мовлення, медична термінологія, правила укладання фахової документації, культура наукової та професійної української мови, формування навичок і вмінь з актуальних видів професійної мовленнєвої діяльності реабілітолога з використанням фахової нормативної медичної лексики.

Метою викладання навчальної дисципліни «Професійне спілкування в галузі» є продовження формування національно-мовної особистості,

комунікативних навичок майбутніх фахівців реабілітологів, оволодіння особливостями фахової медичної мови.

Основними завданнями вивчення даної навчальної дисципліни є – засвоєння основних понять і професійних медичних термінів, усвідомлення значимості державної мови в професійному спілкуванні, оволодіння основами фахової культури спілкування реабілітолога.

Ключові слова: професійне спілкування, реабілітолог, медична лексика, стилі професійного спілкування, комунікація, конфлікт, субординація.

Abstract

The subject of the study of the discipline "Professional communication in the sphere" is the basis of modern professional speech, medical terminology, rules for the compilation of professional documents, the culture of scientific and professional Ukrainian language, the formation of skills and habits of the actual types of professional speech activity of the rehabilitator with the use of professional normative medical vocabulary.

The purpose of teaching the discipline "Professional communication in the sphere" is to continue the formation of the national language personality, the communicative skills of future specialists in rehabilitation, acquiring the peculiarities of the professional medical language.

The main tasks of studying this discipline are - learning of the basic concepts and professional medical terms, awareness of the importance of the state language in professional communication, mastering the basics of the professional culture of communication of the rehabilitation scientist.

Keywords: professional communication, rehabilitation, medical vocabulary, professional communication styles, communication, conflict, subordination.

РОЗДІЛ 1

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи спілкування та професійного мовлення.		
1.	Спілкування як комунікація. Види спілкування.	2
2.	Взаємодія та взаєморозуміння як етико-деонтологічні чинники процесу спілкування.	2
3.	Поняття про професійне спілкування.	2
4.	Культура та мистецтво професійної взаємодії.	2
5.	Мова. Мовлення.	2
Змістовий модуль 2. Психологія спілкування фахівця реабілітолога і міжособистісні відносини в медичному колективі.		
6.	Конфлікт, його функції, причини та види.	2
7.	Технології попередження та подолання конфліктів.	2
8.	Особливості спілкування реабілітолога з різними пацієнтами.	2
9.	Особливості спілкування реабілітолога з родичами пацієнтів.	2
10.	Спілкування та мікроклімат у медичному колективі. Поняття субординація.	2
	Разом	20

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1 – 2 год.

ТЕМА: СПІЛКУВАННЯ ЯК КОМУНІКАЦІЯ. ВИДИ СПІЛКУВАННЯ.

Мета: формування умінь і застосування знань під час спілкування в процесі подальшого навчання та у професійній практичній діяльності.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу.

Спілкування – це процес встановлення і розвитку контактів поміж людьми, викликаний потребами сумісної діяльності та включає в себе обмін інформацією, розробку єдиної стратегії взаємодії, сприйняття та розуміння інших.

Комунікація – це розумовий аспект соціальної взаємодії, обмін інформацією (у тому числі) поміж індивідами.

Інтерація – взаємодія поміж тими хто спілкується, взаємовплив один на одного.

Велике значення для індивіда має саме група, під якою розуміють невелике об'єднання людей, що займаються спільною справою. Тому залежність психології та поведінки особистості від соціального середовища має прояви саме у стосунках всередині групи.

Запитання для співбесіди:

1. Спілкування і комунікація, їх функціональні особливості.
2. Види спілкування, їх характеристики.
3. Способи спілкування, їх характеристики.
4. Форми спілкування, їх характеристики.
5. Спілкування, як вагомий чинник успіху в реабілітаційному процесі.

ТЕМА: ВЗАЄМОДІЯ ТА ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ ЯК ЕТИКО-ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОЦЕСУ СПІЛКУВАННЯ.

Мета: формування професійних вмінь і навичок практичного застосування етико-деонтологічних чинників у спілкуванні.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Взаємодія – це процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів одне на одного, який породжує причинну обумовленість їхніх дій і взаємозв'язок. Цей процес потребує активності та взаємної спрямованості дій тих людей, які беруть у ньому участь.

Якщо кожний учасник виступає як особистість, а не як об'єкт, взаємодія може відбутися на високому рівні моральної культури спілкування.

Особистість, спілкуючись, сподівається, що її вислухають, зрозуміють, відгукнуться на її почуття, дадуть відповідь на запитання. Для цього потрібні певні комунікативні, бажано гуманістичні, установки щодо інших людей. Без таких установок відповідної мотивації взаємодії у спілкуванні може і не відбутися.

Існує багато видів взаємодії, а тому й кілька їх класифікацій.

Найвідоміша: *кооперація* (співробітництво) та *конкуренцію* (суперництво).

Взаєморозуміння – це таке розшифрування партнерами повідомлень і дій одне одного, яке відповідає їх значенню з погляду їхніх авторів.

Виокремлюють три рівні взаєморозуміння:

- *згода,*
- *осмислення,*
- *співпереживання.*

Запитання для співбесіди:

1. Етична і деонтологічна складові спілкування.
2. Компоненти, що сприяють розвитку комунікації.
3. Основні принципи вміння слухати.
4. Основи побудови взаємовідносин: відчуття присутності, вміння сприймати і проявляти турботу.
5. Види поведінкових реакцій.

ТЕМА: ПОНЯТТЯ ПРО ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ.

Мета: формування вмінь і навичок практичного застосування структурних елементів професійного спілкування.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Професійне спілкування – це цілеспрямований процес обміну інформацією, що переслідує конкретну мету.

Метою професійного спілкування є організація, регулювання, оптимізація професійної чи іншої діяльності.

В основі ділового спілкування лежить рух до успіху суб'єктів його. Воно концентрує в собі все те, що сприяє згуртованості, комунікативному співробітництву учасників спілкування та прояву індивідуальної ініціативи.

Професійне спілкування – це двосторонній процес, що репрезентує спільну мовленнєву діяльність, особливу форму контактів його суб'єктів, які представляють певну організацію, установу, компанію тощо.

Спілкування завжди пов'язане з певним предметом спілкування, який визначає сутність, специфіку спілкування. Існує спілкування *професійне, ділове, світське, інтимне* та багато інших видів.

Запитання для співбесіди:

1. Поняття та мета професійного спілкування.
2. Психологічні особливості професійного спілкування.
3. Взаєморозуміння та його рівні.
4. Стратегія та тактика професійного спілкування.
5. Особливості професійного спілкування в медичній галузі.

ТЕМА: КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.

Мета: формування професійних умінь і навичок практичного застосування культури та мистецтва професійної взаємодії.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Культура спілкування є складовою частиною культури людини. Для неї характерною є нормативність, яка визначає, як мають спілкуватися люди в певному суспільстві, у конкретній ситуації.

Культура людського спілкування – це частка загальної моральної культури особистості. Відсутність культури спілкування – свідчення бездуховності людини. Ще мудрий Езоп довів, що наше слово – це найкраще, що є в розпорядженні людини, і найгірше, чим вона володіє.

Нині проблема *культури спілкування* набуває великого значення. Відбувається становлення України як європейської держави, інтенсивно розвиваються міжнародні та міжособистісні зв'язки з різними країнами світу. З огляду на це, визначальною стає для нашого суспільства проблема вміння спілкуватися як на офіційному, діловому, так і на побутовому рівнях.

Нині важливо закласти *основи культури спілкування* в нашому суспільстві відповідно до часу, в якому живемо, до нашої історії, до духовно-творчого потенціалу українського народу.

Запитання для співбесіди:

1. Культура спілкування.
2. Правила володіння голосом та інтонацією.
3. Одяг, його значення для ефективності спілкування.
4. Вміння вибудовувати професійну взаємодію.
5. Мистецтво професійного спілкування.

Мета: формування умінь, застосування знань щодо правильного використання слова, як мовного елементу в процесі подальшого навчання та в професійній діяльності.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Мова – суто людський засіб спілкування в духовному і практичному житті людини і являє собою систему знаків для передавання, приймання і використання інформації.

Мова виникла в процесі становлення самої людини як суспільної істоти, в процесі спільної трудової діяльності людей.

Передумовами виникнення *мови* були здатності видавати звуки та здійснювати рухи, які виступали способом спілкування, засобом задоволення потреби обмінюватися думками, пізнавати властивості предметів і явищ.

Мова – суспільне явище, найважливіший засіб влаштування людських стосунків. За її допомогою люди здатні порозумітися, здійснюють обмін думками, набувають знань, передають їх нащадкам, мають змогу організувати спільну діяльність в усіх галузях людської практики.

Мова є системою знаків соціального походження, яка утворилася і сформувалася впродовж історичного розвитку діяльності людини.

Слово як *одиниця мови* має два аспекти – зовнішній, звуковий (фонетичний) і внутрішній, змістовий (семантичний). Обидва вони є продуктом тривалого суспільно-історичного розвитку.

Мовлення – це акт вживання людиною *мови* для спілкування.

Залежно від віку, характеру діяльності, середовища існування людини її *мовлення* набуває певних особливостей, незважаючи на те, що люди говорять однією мовою.

Запитання для співбесіди:

1. Визначення терміну мова і мовлення.
2. Головні компоненти мови.
3. Функції і класифікація мови.
4. Види мовлення.
5. Значення мови і слова для медичних працівників.

ТЕМА: КОНФЛІКТ, ЙОГО ФУНКЦІЇ, ПРИЧИНИ ТА ВИДИ.

Мета: формування професійних умінь і навичок практичного застосування поведіння в конфліктних ситуаціях у медичному колективі.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Конфлікти – складне соціально-психологічне явище, тому у конфліктологічній літературі поки що немає універсальної наукової класифікації конфліктів. Вчені акцентують увагу на різних підставах для неї, назвемо найбільш поширені.

Типологія з урахуванням *суб'єктів конфліктної взаємодії*:

- *внутрішньоособистісні* (зіткнення протилежних мотивів у свідомості однієї особистості);
- *міжособистісні* (особистість-особистість, особистість-група, група-група).

Реальний конфлікт – це конфлікт, що об'єктивно існує і адекватно сприймається.

Зміщений конфлікт – це реальний конфлікт, за яким приховується інший, що є справжнім чинником конфліктної ситуації.

Помилково дописаний конфлікт – це конфлікт, що помилково тлумачиться.

Латентний конфлікт – це конфлікт, який має відбутися, але не виникає тому, що не усвідомлюється сторонами конфлікту.

Хибний конфлікт – це конфлікт, для виникнення якого немає об'єктивних основ, але він виникає у свідомості сторін конфлікту через помилкове сприйняття та розуміння ситуації.

Запитання для співбесіди:

1. Конфлікт: причини, типи, динаміка.
2. Психологічна структура конфлікту.
3. Необґрунтовані судження у спілкуванні, як передумова конфлікту.
4. Функції та типологія конфліктів.
5. Міжособистісні конфлікти різного змісту.

**ТЕМА: ТЕХНОЛОГІЇ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ
КОНФЛІКТІВ.**

Мета: формування професійних умінь і навичок практичного застосування технологій попередження та подолання конфліктів.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Центральною проблемою тактичної профілактики конфліктів є підтримка і зміцнення в колективі співробітницьких взаємин.

Проблема є комплексною, тому і вимагає комплексного вирішення за допомогою методів соціально-психологічного, організаційно-управлінського і морально-етичного характеру. Виділимо такі методи:

◆ *метод згоди* припускає проведення заходів, націлених на залучення потенційних конфліктантів у спільну справу, у ході якої в можливих супротивників з'являється більш або менш широке поле загальних інтересів;

◆ *метод доброзичливості, або емпатії*, здатності до співчуття, розуміння внутрішнього стану, готовності сприяти практично;

◆ *метод збереження репутації партнера*, поваги до його гідності.

При виникненні будь-яких розбіжностей, зумовлених конфліктом, найважливішим методом попередження негативного розвитку подій є визнання гідності партнера, вираження належної поваги до його особистості.

Визнаючи гідність й авторитет опонента, ми тим самим стимулюємо адекватне відношення до нашої гідності й авторитету.

Запитання для співбесіди:

1. Психологічні особливості управління конфліктом.
2. Основні типи поведінкових реакцій під час розв'язання конфлікту.
3. Технології попередження конфліктів.
4. Технології подолання конфліктів.
5. Особливості конфліктів в медичному колективі.

ТЕМА: ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ РЕАБІЛІТОЛОГА З РІЗНИМИ ПАЦІЄНТАМИ.

Мета: формування професійних умінь і навичок практичного застосування особливостей спілкування реабілітолога з різними пацієнтами.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Наводимо *основні комунікативні вміння та навички*, які необхідні в *практичній діяльності реабілітолога*:

- вміння проводити бесіду з пацієнтом;
- вміння керувати своїми психічними станами і переборювати психологічні бар'єри;
- достатнє розуміння індивідуально-психологічних особливостей пацієнтів і вміння їх враховувати;
- вміння проникати у внутрішній світ пацієнта;
- вміння проявляти співчуття (емпатію) до пацієнта стосовно його захворювання;
- вміння вислухати і дати пораду пацієнту;
- вміння аналізувати усі компоненти своєї діяльності і себе як особистість та індивідуальність.

Особливості вивчення психологічних основ медичного спілкування полягають у тому, щоб уміти переборювати ці труднощі, а саме: вміння пізнати пацієнта і себе, скласти психологічний портрет пацієнта, вміння психологічно грамотно спілкуватися.

Запитання для співбесіди:

1. Особистий простір та відстань між співрозмовниками.
2. Типи запитань, що використовує реабілітолог, коли проводить інтерв'ю.
3. Типи поведінкових реакцій пацієнтів: агресивність, впевненість у собі, невпевненість у собі.
4. Стиль поведінки з невпевненим пацієнтом.
5. Можливі реакції поведінки пацієнтів в критичних ситуаціях.

ТЕМА: ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ РЕАБІЛІТОЛОГА З РОДИЧАМИ ПАЦІЄНТІВ.

Мета: формування професійних умінь і навичок практичного застосування особливостей спілкування реабілітолога з родичами пацієнтів.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Бесіду з родичами пацієнта потрібно проводити так, щоб вони одержали повну інформацію про стан хворого, але при цьому необхідно залишити яку-небудь, навіть найменшу надію, наприклад, на медичну помилку, від якої справді ніхто не застережений. У таких випадках реабілітологу доцільно використати тактику "просування вперед за допомогою малих перемог", тобто поступово розкривати істину про хворобу близької людини, особливо якщо час дозволяє діяти таким чином.

Розмова з членами сім'ї пацієнта і його друзями.

Деякі пацієнти зовсім не в змозі повідомити будь-яку інформацію про свою хворобу (наприклад, про свою поведінку під час судомного нападу), інші можуть подати лише деякі відомості. У таких випадках реабілітологу слід знайти третю особу, яка б доповнила відомості. Інколи фахівець думає, що володіє вичерпною інформацією про хворого, інші ж джерела можуть надати йому несподівані й важливі дані.

Запитання для співбесіди:

1. Типові стилі комунікативної поведінки.
2. Стадії міжособистісного розуміння.
3. Адекватність розуміння поведінки інших людей.
4. Вміння висловлювати почуття емпатії, тобто співчувати і співпереживати, бути щирим.
5. Вміння поважати життєві позиції родичів пацієнтів.

**ТЕМА: СПІЛКУВАННЯ ТА МІКРОКЛІМАТ У МЕДИЧНОМУ
КОЛЕКТИВІ. ПОНЯТТЯ СУБОРДИНАЦІЯ.**

Мета: формування професійних умінь і навичок практичного застосування теоретичних понять мікроклімату у медичному колективі.

Завдання:

1. Опрацювати літературні джерела по даній темі.
2. Опрацювати термінологію по даній темі.
3. Розглянути та систематизувати отримані знання лекційного матеріалу.
4. Оволодіти практичними навичками, відповідно даної теми.
5. Розробити рекомендації щодо застосування отриманих знань даної теми в практичній діяльності.

Короткий виклад матеріалу:

Психологічний клімат у медичному колективі – це не просто сума особистих якостей його співробітників. Він утворюється внаслідок взаємин між членами колективу. Джерелом складних взаємин у деяких медичних колективах часто є відсутність у колективі творчої роботи по спрямуванню зусиль його членів на виконання основного завдання – боротьби за відновлення здоров'я пацієнтів.

Висока культура взаємин медиків – це вимогливість кожного до себе, вміння тактовно та у доброзичливій формі звернути увагу своїх колег на їхні недоліки в роботі, а також без образ сприйняти справедливі зауваження щодо своєї особи. Самовпевненість і зарозумілість у роботі медичних працівників неприпустимі, в інтересах хворого потрібно виявляти максимум такту і самодисципліни.

Робота в колективі, великому чи малому, сприяє розвитку в медичного працівника суспільної свідомості, вчить його бути принциповим, непримиренним до недоліків у роботі, створює умови для колегіального (а виходить, і найправильнішого) рішення складних питань щодо реабілітації та профілактики пацієнтів.

Запитання для співбесіди:

1. Поняття мікроклімату в колективі.
2. Фактори благополучного мікроклімату, їх характеристики.
3. Ефективність спілкування в колективі з позитивними взаємовідносинами.
4. Поняття субординація.
5. Вплив субординації на мікроклімат та професійне спілкування.

РОЗДІЛ 3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Вид контролю: 9 семестр – залік

Методи контролю

1. Поточний контроль
2. Підсумковий контроль
3. Модульний контроль
4. Залік

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1

1. Спілкування і комунікація, їх функціональні особливості.
2. Види спілкування, їх характеристики.
3. Способи спілкування, їх характеристики.
4. Форми спілкування, їх характеристики.
5. Спілкування, як вагомий чинник успіху в реабілітаційному процесі.
6. Етична і деонтологічна складові спілкування.
7. Компоненти, що сприяють розвитку комунікації.
8. Основні принципи вміння слухати.
9. Основи побудови взаємовідносин: відчуття присутності, вміння сприймати і проявляти турботу.
10. Види поведінкових реакцій.
11. Поняття та мета професійного спілкування.
12. Психологічні особливості професійного спілкування.
13. Взаєморозуміння та його рівні.
14. Стратегія та тактика професійного спілкування.
15. Особливості професійного спілкування в медичній галузі.
16. Культура спілкування.
17. Правила володіння голосом та інтонацією.
18. Одяг, його значення для ефективності спілкування.
19. Вміння вибудовувати професійну взаємодію.
20. Мистецтво професійного спілкування.
21. Визначення терміну мова і мовлення.
22. Головні компоненти мови.
23. Функції і класифікація мови.
24. Види мовлення.
25. Значення мови і слова для медичних працівників.

Модуль 2

1. Конфлікт, причини, типи, структура, динаміка.
2. Психологічна структура конфлікту.
3. Необґрунтовані судження у спілкуванні як передумова конфлікту.
4. Функції, типологія конфліктів.
5. Міжособистісні конфлікти різного змісту.
6. Психологічні особливості управління конфліктом.
7. Основні типи поведінкових реакцій під час розв'язання конфлікту.
8. Технології попередження конфліктів.
9. Технології подолання конфліктів.
10. Особливості конфліктів в медичному колективі.
11. Особистий простір та відстань між співрозмовниками.
12. Типи запитань, що використовує реабілітолог під час інтерв'ю.
13. Типи поведінкових реакцій пацієнтів: агресивність, впевненість у собі, неупевненість у собі.
14. Стиль поведінки з неупевненим пацієнтом.
15. Можливі реакції поведінки пацієнтів в критичних ситуаціях.
16. Типові стилі комунікативної поведінки.
17. Стадії міжособистісного розуміння.
18. Адекватність розуміння поведінки інших людей.
19. Вміння висловлювати почуття емпатії, бути щирим.
20. Вміння поважати життєві позиції родичів пацієнтів.
21. Поняття мікроклімату в колективі.
22. Фактори благополучного мікроклімату, їх характеристики.
23. Ефективність спілкування в колективі з позитивом.
24. Поняття субординація.
25. Вплив субординації на мікроклімат та професійне спілкування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова:

1. Долинська Л. В. Психологія конфлікту : навч. посіб. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. К. : Каравела, 2010. 303 с.
2. Загальна психологія : підруч. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2009. 464 с.
3. Лісовий М. І. Культура професійного мовлення: Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів. Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. 176 с.
4. Максименко В. Ф. Мова професійного спілкування. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2008. 512 с.
5. Прибутько П. С., Михайленко Р. В., Дубчак Л. М. Конфліктологія: навч. посіб. К.: КНТ, 2010. 136 с.

Допоміжна:

1. Анцупов А. Я. Словарь конфликтолога А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. М. : Эксмо, 2010. 656 с.
2. Балабанова Л. В. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, К. В. Савельєва. К. : Професіонал, 2009. 280 с.
3. Васильєв Н. Н. Тренинг преодоления конфликтов / Н. Н. Васильєв. СПб. : Речь, 2006. 174 с.
4. Гришина Н. В. Психология конфликта; 2-е изд. Н. В. Гришина. СПб. : Питер, 2008. 544 с.
5. Губко О. Т. Основи зоопсихології : навч. посіб. / О. Т. Губко. К. : Світогляд, 2006. 190 с.

- Засекіна Л. В. Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги: теорія і практика : монографія / Л. В. Засекіна, О. А. Соловей. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 228 с. 181
7. Засекіна Л. В. Психолінгвістична діагностика : навч. посібник / Засекіна Л. В., Засекін С. В. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 188 с.
 8. Засекіна Л. В. Феномен особистості у психосеміотичному дискурсі Л. В. Засекіна. Вісник Прикарпатського ун-ту. Серія: Філософські і психологічні науки. Івано-Франківськ: Вид-во ЦІТ, 2008. Спеціальний випуск. С. 6–11.
 9. Корнилова Т. В. Методологические основы психологи. Т. В. Корнилова, С. Д. Смирнов. СПб. : Питер, 2006. 320 с.
 10. Костюченко О. М. Психологічні особливості соціальної перцепції майбутніх фахівців масових комунікацій. О. М. Костюченкою. Наукові записки. Нац. ун-ту «Острозька академія». Серія : Психологія і педагогіка. відп. ред. : д-р псих. наук І. Д. Пасічник. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2009. Вип. 13. С. 252–263.
 11. Куренчук Л. С. Ділове спілкування у професійній діяльності державних службовців. Л. С. Куренчук. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. Т. XI, част. 7. К., 2009. С. 250–261.
 12. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика : навч. посіб. / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. К. : Професіонал, 2006. 416 с.
 13. Маклаков А. Г. Общая психология : учеб. для вузов. А. Г. Маклаков. СПб. : Питер, 2011. 583 с.

14. Основи соціальної психології : навч. посіб. Акад. пед. наук України; Ін-т соц. та політ. психол.; за ред. М. М. Слюсаревського. К. : Міленіум, 2008. 496 с.
15. Хардинг М. Психическая энергия. М. : «Рефл-бук», 2002. 476 с.
16. Colman A. M. A Dictionary of Psychology. New York : Oxford University Press, 2003. 845 p.
17. Gould J. A. Classic Philisophical Questions. Columbus : Bell and Howell Company, 1978. 671 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна мова – мова професійного спілкування: веб-сайт: <http://www.studopedia.info/>.
2. Державна мова – мова професійного спілкування: веб-сайт: <http://stud24.ru>
3. Культура писемного ділового мовлення: веб-сайт: <http://www.linguistika.com.ua>
4. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Українська медична термінологія в професійному спілкуванні. Лексико-стилістичні норми. Словники у професійному спілкуванні. Типи словників. Роль словників у підвищенні мовної культури: веб-сайт: <http://intranet.tdmu.edu.ua/>.
5. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) : веб-сайт: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>
6. Нормативно-директивні документи МОЗ України: веб-сайт: <http://mozdocs.kiev.ua/?nav=8>
7. Туровська Л. В. Термінологія і мова спеціального призначення: зони перетину: веб-сайт: http://term_in.org/goods/15-1-1-1/category/id110/